

บทรายการวิทยุฟันทอล์ค

เรื่อง ชนิดของวัสดุที่ใช้ในการอุดฟันหรือการบูรณะฟัน

เรียบเรียงบทความโดย อาจารย์ทันตแพทย์ ศิริส สังขปรีชา

สวัสดีครับ ขอต้อนรับทุกท่านเข้าสู่รายการฟันทอล์ค รายการที่จะนำความรู้ด้านทันตสุขภาพมาถ่ายทอดให้กับผู้ฟังทุกท่านนะครับ โดยวันนี้กระผม ทันตแพทย์ ศิริส สังขปรีชา จะเป็นผู้ดำเนินรายการครับ ซึ่งหัวข้อที่จะมาพูดกันในวันนี้จะเป็นหัวข้อเกี่ยวกับเรื่อง ชนิดของวัสดุที่ใช้ในการอุดฟันหรือการบูรณะฟัน โดยในปัจจุบันวัสดุอุดฟัน หรือวัสดุบูรณะฟันจะแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ชนิดแรก คือวัสดุอุดชนิดสีโลหะ ชนิดที่สอง คือวัสดุอุดชนิดสีเหมือนฟัน มาทำความรู้จักกับวัสดุแต่ละตัวกันเลยนะครับ ชนิดแรกคือวัสดุอุดสีโลหะหรือ Amalgam วัสดุชนิดนี้มีมาค่อนข้างยาวนาน มีประวัติการใช้มากกว่า 100 ปี โดยส่วนประกอบหลักของวัสดุอุดชนิดสีโลหะ จะประกอบไปด้วยโลหะเงิน ดีบุก และปรอท หลายคนพอได้ยินคำว่าปรอทก็อาจจะเกิดความกังวลถึงเรื่องความปลอดภัยในการใช้วัสดุอุดชนิดนี้ หลายๆครั้งนะครับที่มีคนไข้ถามผมว่าปลอดภัยไหมหมอถ้าเกิดว่าเรามีการอุดฟันแบบวัสดุอุดสีโลหะ เพราะว่าคนไข้ก็เคยได้ยินว่ามีส่วนประกอบของปรอทนะครับ ซึ่งจากการศึกษาและวิจัยมีการค้นพบแล้วนะครับ ว่าปรอทที่ประกอบอยู่วัสดุอุดสีโลหะมีความปลอดภัยนะครับ อัตราในการดูดซึมเข้าสู่ร่างกายหลังจากที่มีการอุดไปแล้วเนี่ย ค่อนข้างต่ำมาก เพราะฉะนั้น ไม่ต้องกังวลเลยนะครับ ในเรื่องความปลอดภัยของวัสดุอุดชนิดนี้ อย่างไรก็ตามคนไข้บางท่านก็อาจจะเคยได้ยินว่าในบางประเทศมีการแบนหรือว่าการงดใช้ ตัววัสดุอุดชนิดนี้ไปแล้วก็เลยยังเกิดความสงสัยต่อมาว่า แล้วถ้าเกิดเรายังใช้อยู่จะปลอดภัยหรือไม่อย่างไร อันนี้จะขอทำความเข้าใจให้กับทุกท่านนะครับ คือหลักๆเหตุผลที่บางประเทศเขายกเลิกหรืองดเว้นการใช้วัสดุอุดชนิดสีโลหะไปหลักๆจะเป็นในเรื่องของสิ่งแวดล้อมนะครับ เพราะว่ามันจะมีวัสดุอุดส่วนเกินที่ไม่ถูกใช้และมีปรอทผสมอยู่ ซึ่งการจะกำจัดหรือการนำไปรีไซเคิลจะทำได้ค่อนข้างยาก หลายๆประเทศก็เลยงดเว้นการใช้วัสดุอุดชนิดสีโลหะไปโดยคำนึงถึงเหตุผลด้านสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่เหตุผลความปลอดภัยของคนไข้ครับ ข้อดีข้อเสียของวัสดุอุดสีโลหะนะครับ ข้อดี วัสดุอุดสีโลหะมีข้อดีที่สำคัญเลยก็คือเรื่องของอายุการใช้งาน และก็ความแข็งแรงครับ จากการศึกษาและการวิจัยก็ค้นพบนะครับว่าอายุของวัสดุอุดชนิดสีโลหะเนี่ย ค่อนข้างดี ถ้าคนไข้มีการดูแลดี นอกเหนือไปจากนั้นนะครับ อัตราการเกิดฟันผุซักรั้วก็ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับวัสดุอุดสีเหมือนฟันครับ แต่อย่างไรก็ตาม ข้อเสียของวัสดุอุดชนิดสีโลหะ คือเรื่องความสวยงาม อันนี้ก็แน่นอนอยู่แล้วนะครับเนื่องจากสีของวัสดุอุดชนิดนี้ มีลักษณะมีสีที่ค่อนข้างเข้มเป็นสีเงิน เลยทำให้คนไข้บางรายที่เน้นในเรื่องความสวยงามก็อาจจะไม่ค่อยถูกใจเท่าไร อย่างไรก็ตาม ขึ้นอยู่กับคนไข้ครับว่า ต้องการเน้นวัสดุอุดที่อายุการใช้งานยาวนาน คงทน หรือเน้นเรื่องความสวยงามเป็นหลัก อย่างในกรณีการบูรณะฟันหลัง การใช้วัสดุอุดชนิดสีโลหะก็ถือว่ามาสามารถใช้ได้ครับ เพราะว่า เป็นบริเวณที่มองเห็นได้ค่อนข้างยากอยู่แล้วนะครับ

ต่อมานะครับ คือ วัสดุอุดสีเหมือนฟัน โดยวัสดุอุดสีเหมือนฟันก็สามารถแบ่งย่อยได้ออกเป็น 2 ชนิด นะครับ 1 เราจะเรียกว่า เรซินคอมโพสิต (Resin composite) และ 2 คือ กลาสไอโอโนเมอร์ ซีเมนต์ (Glass ionomer cemen) เรามาทำความรู้จักแต่ละตัวกันเลยนะครับ ตัวแรกก็คือ เรซินคอมโพสิต ตัวนี้เป็นตัวที่

ได้รับความนิยมสูงสุดในปัจจุบัน เนื่องจากในปัจจุบันเรื่องความสวยงามจะค่อนข้างเป็นประเด็นเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพิจารณาเลือกวัสดุอุดฟันของคนไข้เช่นเดียวกัน โดยเรซินคอมโพสิตเป็นวัสดุอุดฟันที่มีการพัฒนาขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการในเรื่องของความสวยงามโดยสีของวัสดุชนิดนี้จะมีสีเหมือนฟัน โดยจะมีให้เลือกใช้ค่อนข้างเยอะมากเลยนะครับ ขึ้นอยู่กับสีฟันของคนไข้ในแต่ละราย ข้อดีของวัสดุอุดชนิดนี้คือ วัสดุชนิดนี้มีความสวยงามที่สูงมากเลยนะครับ โดยสามารถลอกเลียนสีของฟันธรรมชาติได้อย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม ข้อเสียของวัสดุอุดชนิดนี้ ก็คือ เรื่องของการเสียวฟัน ที่อาจจะสามารถเกิดขึ้นได้ภายหลังการอุดฟัน หลังจากนั้นโอกาสในการเกิดฟันผุซ้ำ ก็จะมีสูงกว่าเล็กน้อยเมื่อเทียบกับวัสดุดิลูมิเนสเซนส์ ถ้าคนไข้มีการดูแลที่ไม่ดีเท่าไรนัก เพราะฉะนั้น ก็คือแนะนำว่าหลังอุดฟันไปต้องแปรงฟันให้ดีเหมือนเดิมนะครับ ต่อมาอีกตัวหนึ่งคือ วัสดุอุดชนิดกلاسไอโอไอโนเมอร์ ซีเมนต์ วัสดุอุดตัวนี้จะมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งคือ จะสามารถปลดปล่อยฟลูออไรด์ได้นะครับ ก็ขอพูดถึงเรื่องฟลูออไรด์เล็กน้อยนะครับ ฟลูออไรด์เป็นสารที่สามารถช่วยลดและป้องกันโอกาสการเกิดฟันผุได้ เพราะฉะนั้นตัวกلاسไอโอไอโนเมอร์ ซีเมนต์ เป็นวัสดุอุดสีเหมือนฟันอีกชนิดหนึ่ง ก็จะมีคุณสมบัติเหมาะสมในคนไข้ที่มีอัตราการเกิดฟันผุค่อนข้างเยอะนะครับ เนื่องจากตัววัสดุอุดชนิดนี้ สามารถกักเก็บและปลดปล่อยฟลูออไรด์ได้นะครับ ซึ่งก็ถือว่าเป็นข้อดีสำคัญของวัสดุอุดชนิดนี้ แต่อย่างไรก็ตามวัสดุอุดชนิดนี้มีความแข็งแรงที่ค่อนข้างต่ำนะครับ ก็เลยจะสามารถอุดฟันได้เฉพาะในบริเวณฟันหน้า หรือว่าอุดเป็นคล้ายๆ วัสดุอุดชั่วคราวจะไม่สามารถใช้เป็นวัสดุอุดถาวรในบริเวณฟันหลังที่ต้องรับแรงเยอะๆ ได้นะครับ อันนี้ก็ได้เล่าถึงวัสดุอุดที่มีในปัจจุบันครบถ้วนแล้วนะครับ มีทั้งหมด 3 ชนิดนะครับ อย่างไรก็ตามอันนี้สำคัญที่สุด ขึ้นอยู่กับคนไข้ด้วยนะครับว่า สรุปลแล้วควรจะเลือกวัสดุอุดสีเหมือนฟันชนิดใดดี โดยทั่วไปทันตแพทย์จะทำการวินิจฉัยแล้วทำการประเมินว่าคนไข้แต่ละรายเหมาะสมกับวัสดุอุดชนิดใด หรือแม้แต่ในคนไข้เดียวกัน ในแต่ละบริเวณของช่องปากก็อาจจะเลือกใช้วัสดุอุดชนิดที่ต่างกันไปได้ โดยทันตแพทย์จะเป็นผู้ประเมินและแนะนำคนไข้ อย่างไรก็ตามคนไข้ก็เป็นผู้ตัดสินใจว่าอยากจะบูรณะหรืออุดฟันด้วยวัสดุอุดชนิดไหน สิ่งสำคัญอีกอย่างก็อยากให้ทุกท่านทราบก็คือ หลักๆ ฟันที่บูรณะไปแล้วทุกซี่นั้นสามารถเกิดการผุซ้ำได้ ถ้าเราดูแลไม่ดี เพราะฉะนั้นทุกๆ ครั้งหลังจากที่เราอุดฟันไปก็อยากให้คนไข้ดูแลสุขภาพช่องปากให้ดียิ่งขึ้นต่อไปนะครับ เพราะว่า จะเป็นประเด็นสำคัญ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้วัสดุอุดอยู่ได้ยาวนานคงทนมากยิ่งขึ้นถ้าเรามีการดูแลที่ดีครับ

ช่วงสุดท้ายของรายการแล้วนะครับ ถ้าหากคุณผู้ฟังท่านใดมีข้อสงสัยเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพช่องปาก สามารถเข้ารับบริการได้ที่โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ถ้าหากต้องการนัดหมายเพื่อรับบริการทางทันตกรรมก็สามารถติดต่อเข้ามาได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 055-966866 ทางโรงพยาบาลทันตกรรมยินดีให้คำปรึกษาและคำแนะนำเพราะสุขภาพเป็นเรื่องสำคัญครับ ขอขอบคุณมากครับ